

Finansdepartementet

postmottak@fin.dep.no

Postboks 8008 Dep, 0030 Oslo

Oslo, 18. juni 2021

Høringssvar NOU 2021: 4 Norge mot 2025 — Om grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd etter pandemien

Det er to forhold som VBF gjerne vil kommentere i forbindelse med høringen på ovennevnte NOU, og det er forslaget om å legge ned taxfree-ordningen (kap 5 Særlig om taxfree-ordningen), og grensehandelsproblematikken som er nevnt i form av at restriksjoner på grensehandel bidro til å trekke opp innenlandsk forbruk av varer (kap. 5).

Vin- og brennevinleverandørenes forening (VBF) mener vinmonopolordningen i Norge er en god måte å omsette alkohol over 4,7 alkoholprosent på, og vi støtter utsagnet i NOU 1995:24 s. 104 som sier: «Det er ... et mål for norsk alkoholpolitikk at så mye som mulig av omsetningen av alkohol skal foregå gjennom legale, registrerbare distribusjonskanaler. De alkoholpolitiske virkemidlene en benytter må derfor også bli vurdert ut fra antakelser om hvordan de vil påvirke det vi kaller det uregistrerte forbruket, dvs. leveranse av øl, vin og brennevin fra andre kilder enn dagligvarebutikker, skjenkesteder og Vinmonopolet.»

Vinmonopolet svekkes

Når en stor og økende andel av salget av alkoholholdig drikke over 4,7 volumprosent i en normal situasjon foregår gjennom andre salgskanaler, kan det svekke enerettens legitimitet. Et stadig økende taxfreesalg (som er avgiftsfritt) og høy grensehandel (før pandemien), kan undergrave Vinmonopolets relevans og legitimitet i befolkningen, og svekker argumentet om at et vinmonopol er nødvendig av hensyn til folkehelsen.

Norge har i snart hundre år (1922 -2022) hatt en vinmonopolordning som et av de mest sentrale element i alkoholpolitikken. Dette har bidratt til at Norge er blant de landene i Europa som antakelig har lavest forbruk av alkohol pr. innbygger. Likevel har vi – når det ikke er en pandemi med tilhørende reiserestriksjoner og begrensninger - et betydelig uregistrert salg utenom monopolet som kan true intensjonen om at monopolordningen skal fremme ansvarlig omsetning av alkohol. Et mindre reelt monopol vil være en trussel mot hele grunnlaget for monopolordningen og unntaket fra EØS-avtalens alminnelige konkurranseregler.

Korona bidro til dokumentasjon

Det er monopolomsetning av vin og brennevin i alle de nordiske landene utenom Danmark. Koronapandemien har gitt oss unik dokumentasjon på hvor store lekkasjene fra disse monopolene har vært før koronapandemien, og Vinmonopolet har hatt den høyeste økningen i salget. Systembolaget har nedgang (og antakelig tilnærmet fravær) i salget langs norskegrensen. SSB melder nå om rekordomsetning av alkohol i Norge

<https://www.ssb.no/varehandel-og-tjenesteyting/varehandel/statistikk/alkoholomsetning> samtidig som grensehandelen så og si er fraværende <https://www.ssb.no/varehandel-og-tjenesteyting/varehandel/statistikk/grensehandel>

Taxfreebutikkene har under korona vært mer eller mindre stengt. Salgsveksten på polet har de siste årene ligget rundt pluss minus en til to prosent. I 2020 var denne veksten på mer enn 40 % og det uten at folk rapporterte å konsumere mer, snarere tvert imot iflg. Opinions koronamonitor <https://opinion.no/2021/05/tross-var-vi-drikker-mindre-i-ar/> Både veksten i salget på Vinmonopolet og konsumsituasjonen er på samme nivå i 2021. Dette underbygger at mye av alkoholkjøp for norsk konsum normalt foregår utenom Vinmonopolet. Høye alkoholavgifter begrenser under normale omstendigheter Vinmonopolets salg. Nivået på avgiftene og avgiftsforskjellene til nabolandene bidrar normalt til økt grensehandel, tax-freekjøp og ulovlig omsetning. Bare fra Vinmonopolet ble det "levert" 4, 6 mrd. NKR ekstra i 2020.

Under koronapandemien har vi også sett økt, norsk produksjon i noen deler av næringslivet (blant annet mat og drikke), og det har vært en formidabel økning i ansettelser i varehandelen. Vinmonopolet har økt sin bemanning med ca. 10 %, og tilsvarende og høyere tall er det i dagligvaremarkedet. Dette tilfanget av nye arbeidsplasser har kommet som følge av reiserestriksjoner og dermed fravær av grensehandling primært. I "Norge mot 2025" antas det at jobber som er falt bort under pandemien, ikke vil komme tilbake og at et stort antall av de permitterte ikke vil komme seg tilbake i jobb. Da bør myndighetene tilstrebe at de jobber som er skapt under pandemien, kan beholdes slik at flest mulig kan være sysselsatt.

Helhetlig vurdering

Med dette som bakgrunn ber vi om at det snarest foretas en helhetlig vurdering/utredning med målsetting om å se på tiltak som kan bidra til at vi under normale omstendigheter får et mer reelt monopol for brennevin, vin og sterkøl. Mindre grensehandling vil kunne bidra til flere arbeidsplasser i Norge, og et høyere proveny av alkoholsalg og salg fra andre grensehandelsutsatte varer. I en vurdering/utredning må det ses på tiltak som reduserer behovet for grensehandling og hensiktsmessigheten av hvordan en taxfreeordning evt. skal innrettes. Dette bør vurderes i lys av:

- Konsistensen i alkoholpolitikken med hovedvekt på monopolordningen
- Kvoteregulering
- Avgiftsnivå

- Klimahensyn
- Finansieringsmodell og -kilder for ivaretagelse av småflyplassene

Vennlig hilsen

Ingunn Jordheim
Generalsekretær VBF